चोदात्तस्वरितपरत्वे अवश्यं स्वरितम्" सि॰कौ॰। स्वरितः शब्दाच्च पाणिनिना फिट्सूत्रेच च अनुशिष्टा यथा। "तित् स्वरितम्" पा॰ तकारेत् प्रत्ययः स्वरितः स्यात्। "बिल्वतिल्वयोः स्वरितो वा" फिट्सू॰ १पादः। "अनयोरन्तः स्वरितो वा पक्षे उदात्तः" सि॰ कौ॰। "उदात्तस्वरितयोर्यणः स्वरितोऽनुदात्तस्य" पा॰ "उदात्तस्थाने स्वरितस्थाने च यो यण् ततः परस्यानुदात्तस्य स्वरितः स्यात्। अभ्यभि हि। स्वरितस्य यणः। स्वलक्ष्याशा। अस्य स्वरितस्य त्रैपादिकत्वेनासिद्धत्वाच्छेषनिघातो न" सि॰कौ॰ "स्वरितो वाऽनुदात्ते पदादौ" पा॰ "अनुदात्ते पदादौ परे उदात्तेन सहैकादेशः स्वरितो वा स्यात्। पक्षे पूर्वसूत्रेणोदात्तः। वीदं ज्योतिर्हृदये। अस्य श्लोको दिशीयते। व्यवस्थितविभाषात्वादिकारयोः स्वरितः टीर्घपक्षे तूदात्तः। किन्तु एङः पदान्तादिति पूर्वरूपे स्वरित एव। तेऽवटन्। चोऽयमागात्। उक्तञ्च प्रातिशाख्ये "इकारयोश्च प्रश्लेषे जैप्राभिनिहतेषु चेति" सि॰कौ॰। "उदात्तादनुदात्तस्य स्वरितः" पा॰ "उदात्तात् परस्यानुदात्तस्य स्वरितः स्यात्। अग्निमीळे"। अस्याप्यसिद्धत्वाच्छेषनिघातो न। "तमीशानासः" सि॰कौ॰। "नोदात्तस्वरितपरोऽसार्व्यकाशप्रपानवानाम्" पा॰ उदात्तपरः स्वरितपरश्चानुदात्तः स्वरितो न स्यात्। गार्ग्यादिमते तु स्यादेव। प्रय आरुः। क वोऽस्याः २। का २ भीमयः" सि॰कौ॰। "न्यङ्स्वरौ स्वरितौ" फि॰ "एतौ स्वरितौ। न्यङ्ङुत्तानः। व्यचत्वयत् सुः" सि॰कौ॰। "न्यर्बुदव्यलकयोरादिः" फि॰। स्वरितः स्यात्। "तिल्यशिक्यकाश्मर्यधान्यकन्यारालन्यामनुष्याणामन्तः" फि॰। स्वरितः स्यात्। "तिलानां भवनं क्षेत्रं तिल्यम्। यतो ऽनाव इति प्राप्ते" सि॰कौ॰। "बिल्वभल्लयोर्याणि छन्दसि" फि॰ ४पादः। "अन्तस्वरितानि" सि॰कौ॰। "सुरितेनाधिकारः" पा॰ "सुरितत्वयुक्तशब्दस्वरूपमधिकृतं बोध्यम्" सि॰ कौ॰ "स्वरितेनेति इत्थंभावे तृतीया सुरितत्वज्ञाप्योऽधिकार इत्यर्थः सुरितत्वञ्च दोषविशेषजन्यमञ्जस्साधारणाश्रयम् अपरिक्रियमाणपदघटकाजाश्रितं वा बोध्यम्। तच्चात्र नासिक्यत्वत् प्रतिज्ञयैव निश्चीयते अधिकारस्य क्रियद्दूरमित्यत्रापति बाधके व्याख्यानमेव शरणम्" शब्देन्दु॰। "स्वरितञित आत्मनेपदं कर्त्रभिप्राये क्रियाफले" पा॰ स्वरितेतो ञितश्च धातोरात्मनेपदं स्यात् कर्त्रभिप्राये क्रियाफले" सि॰ कौ॰। स्वर-क्त। ४स्वरयुक्ते त्रि॰।

स्वरु पु॰ सृ-उ। १वज्रे अमरः २यूपखण्डे ३वाणे ४यज्ञे मेदि॰। ५सूर्य्यकिरणे हृष्टचिकभेदे च उणा॰।

स्वरुचि त्रि॰ स्वस्यैव रुचिः प्रवर्त्तिका स्वकृत्ये यस्य। १स्वतन्त्रे हेमच॰ हृत॰। २स्वस्याभिलाषे स्त्री।

स्वरूप न॰ स्वस्य रूपम्। १स्वभावे अमरः। स्वमेव रूपम्। २स्वात्मके पदार्थे। सं यथ सं रूपयति रूप-ण्यण्। ३यथास्वरूपाभिज्ञे पण्डिते पु॰ अमरः। स्वेन स्वभावेनैव रूपमस्य। ४मनोज्ञे त्रि॰ अमरः।

स्वरूपसंबन्ध पु॰ स्वरूप सम्बन्धः स्वरूपयोर्वा सम्बन्धः। न्यायोक्ते स्वात्मके सम्बन्धे षट्पदार्थातिरिक्ते पदार्थभेदे यथा प्रतियोगित्वम् विषयत्वमित्यादि।

स्वरोदय पु॰ स्वरणात्सुदयो शुभादिज्ञापकतया यत्र। स्वरस्य श्वासविशेषस्य शुभाशुभत्वज्ञानसाधने तन्त्रशास्त्रभेदे चक्रग्रन्थे २८१० पृ॰ दृश्यम्।

स्वर्ग पु॰ स्वरिति गीयते गै-क स्व+ऋज-घञ् वा। १दुःखाभिन्ने सुखे २देवानामावासस्थाने च अमरः। स्वर्गकारणस्वरूपादिकं भा॰ व॰ २६॰ अ॰ उक्तं यथा "अपरिष्टाच्च स्वर्लोको योऽयं स्वरिति संज्ञितः। अङ्गुलः सत्पथः शब्दैवयानचरो सुने!। नातप्ततपसः पुंसो नामहायज्ञयाजिनः। नानृता नास्तिकाश्चैव तत्र गच्छन्ति सुव्रत!। धर्मात्मानो जितात्मानः शान्ता दान्ता विमत्सराः। दानधर्मरताः लोका शूराश्चाहवलक्षणाः। तत्र गच्छन्ति धर्मांश्च लब्ध्वा शमदमात्मकम्। लोकान् पुण्यकृतान् ब्रह्मन्! सद्भिराचरितान्नृभिः। देवाः साध्यास्तथा विश्वे तथैव च महर्षयः। यामा धामाश्च लोकस्य! गन्धर्वाप्सरसस्तथा। एषां देवनिकायानां पृथक् पृथगनेकशः। भास्वन्तः कामसम्पन्ना लोकास्तेजोमयाः शुभाः। त्रयस्त्रिंशतमहस्राणि योजनानि हिरण्मयः। मेरुः पर्वतराड् यत्र दिव्योद्यानानि सुव्रत! नन्दनादीनि पुण्यानि विहाराः पुण्यकर्मणाम्। न क्षुत्पिपासे न ग्लानिर्न शीतोष्णे भयं तथा। बीभत्सभयशोकं वाऽपि तत्र किञ्चिन्न विद्यते। मनोज्ञाः सर्वतो गन्धाः सुखस्पर्शाश्च सर्वशः। शब्दाः श्रुतिमनोज्ञाश्च सर्वतस्तत्र वै सुने!। न शोको न जरा तत्र नायासपरिदेवने। ईदृशः स सुने! लोकः स्वकर्मफलहेतुकः। सुकृतैस्तत्र पुरुषाः सम्भवन्त्यात्मकर्मभिः। तैजसानि शरीराणि भवन्त्यत्रोपपद्यताम्। कर्मजान्येव सौदुग्धो। न मांसपिण्डजान्युत। न स्वेदो न दौर्गन्ध्यं पुरीषं मूत्रमेव